

Само десет година након што је извео најсмртоноснији напад у Норвешкој, десничарски екстремиста Андерс Брејвик у уторак ће затражити од суда условно пуштање на слободу, а очекује се да ће суд одбити тај захтев.

Породице жртава, које страхују да ће Брејвик искористити саслушање за промовисање својих политичких ставова, позивају да му се ускрати пажња коју тражи.

Због безбедносних разлога, општински суд у јужној регији Телемарку одржаће рочиште о Брејиковом захтеву у теретани затвора Скиен, где Брејвик служи казну.

Брејвик, који је убио 77 људи, осуђен је на 21 годину затвора 2012. године, при чему постоји могућност бесконачног продужења казне док Брејвик представља претњу друштву.

У то време, то је била највећа могућа казна у Норвешкој, иако је закон у међувремену промењен како би се омогућило изрицање дужих затворских казни.

Екстремиста је морао да одлежи најмање десет година у затвору пре подношења захтева за условно пуштање на слободу.

Брејвик (42) је убио осморо људи у Ослу детонацијом камиона пуног експлозива испред владиних канцеларија у Ослу 22. јула 2011. Потом је устрелио 69 људи, већином тинејџера, на летњем кампу омладине Лабуристичке странке на острву Утоји.

Реч је о најсмртоноснијем нападу у Норвешкој након Другог светског рата, а очекује се да ће суд одбити његов захтев.

"Као и у свакој другој држави са владавином права, осуђеник има право да поднесе захтев за условно пуштање на слободу. Брејвик је одлучио да искористи то право", казао је за АФП његов адвокат Ојстин Сторвик.

На суду и у разној комуникацији, укључујући са АФП, Брејвик је у прошлости тврдио да се дистанцирао од насиља.

Међутим, Торе Бјорко, челник Центра за истраживање екстремизма (Ц-РЕХ) на Универзитету у Ослу каже да Брејвик није "постао мањи екстремиста у идеолошком смислу".

"Сада се он представља као националсоцијалиста. Иако каже да је, што се њега тиче, оружана борба ствар прошлости, није се на ниједан начин дистанцирао од масовног убиства које је починио и које сматра потпуно легитимним", казао је.

У тужби против норвешке државе, коју је поднео 2016. због изолације у затвору, Брејвик се упоредио са Нелсоном Менделом, истакавши да је прешао из оружане у политичку

борбу.

Ипак, екстремиста који је убио већину својих жртава хицем у главу, ниједном није изразио веродостојно кајање.

Саслушања на суду користио је за ширење пропаганде коју је оцртао у свом манифесту, објављеном мало пре смртоносних напада.

На суду је салутирао нацистичким поздравом, па је искористио прилику за идеолошке монологе.

За породице његових жртава свако ново рочиште на суду и његове вратоломије које су уследиле биле су искушење.

Уочи последњег тродневног саслушања, које ће бити емитовано уживо, група која подржава породице жртава истиче да жели да "што је мањи могући фокус буде на терористи и његовој поруци".

"Свако спомињање овог случаја генерално, а посебно терориста, велики је терет за преживеле, родитеље и оне који су погођени терористичким нападима у Норвешкој", поручили су.

Брејвиков напад био је инспирација за друге, на пример за нападача на џамије у новозеландском Крајстчерчу 2019. године, као и за друге спречене нападе широм света.

Ретки у Норвешкој доводе у питање Брејвиково право да тражи условно пуштање након десет година, углавном зато што се очекује да буде одбијен.

Већу забринутост изазива то што ће добити пажњу на саслушању.

"Осећам да је прилично апсурдно што добија толико пажње тражењем пуштања на слободу само након десет година", казала је за норвешку телевизију НРП Лизбет Кристин Ринеланд, председница групе за подршку породицама жртава, која је сама изгубила ћерку (18) у Утоји.

Упркос природи његових злочина, Норвешка тежи да према Брејвику поступа као према сваком другом затворенику.

Након Брејвикове тужбе, норвешка држава је била проглашена кривом 2016. за "нехуман" и "деградирајући" третман Брејвика, због његове изолације од других затвореника. Пресуда је срушена након жалбе.

Брејвик у затвору има на располагању три собе, телевизију, ДВД, конзоле за игрице и писаћу машину.

(Н1)